

BARNEHAGE OG OPPLÆRING I NORGE

Informasjon til nyankomne foresatte

INNHold

Barnehage (0-6 år)	3
Grunnskoleopplæring (6-16 år)	3
Rett og plikt til grunnskole for asylsøkere og flyktninger	3
Vurderinger og karakterer	4
Skolefritidsordning (SFO)	4
Videregående opplæring for ungdom (16-24 år)	4
Søke om videregående opplæring	4
Studieforberedende utdanningsprogram	5
Yrkesfaglige utdanningsprogram	5
Rettigheter for alle elever	5
Språkopplæring	5
Innføringstilbud	6
Spesialundervisning	6
Trygt og godt skolemiljø	6
Samarbeid mellom skole og hjem	6

BARNEHAGE (0-6 ÅR)

Barnehage er et frivillig, pedagogisk tilbud for barn frem til de begynner på skolen. De fleste barn begynner på skolen det året de fyller 6 år.

I barnehagen blir barna ivaretatt av trygge voksne som legger til rette for lek, læring og ulike sosiale og kulturelle aktiviteter. Barnehagen er viktig for barnas språklige og sosiale utvikling.

Det er viktig med et godt samarbeid og en god dialog mellom foresatte og barnehagen. Barnehagen har behov for informasjon om barna og vil gi informasjon om aktiviteter og barnas utvikling. På den måten kan barnehagen legge godt til rette for at barna skal mestre, trives og utvikle seg.

Alle barn har rett til et trygt og godt miljø i barnehagen. Barnehagen skal fremme et inkluderende fellesskap og forebygge mobbing og andre krenkelser. Hvis et barn utsettes for mobbing eller krenkelser fra andre barn eller voksne, har barnehagen plikt til å sette inn tiltak.

Barn med spesielle behov kan ha rett på spesialpedagogisk hjelp. Dette gjelder også barn som ikke går i barnehage. Hjelpen skal være tilpasset barnets behov.

Foresatte med barn som kommer til Norge, vil få nærmere informasjon om retten til barnehageplass og tilbudet i sin kommune.

GRUNNSKOLEOPPLÆRING (6-16 ÅR)

I Norge har alle barn og ungdom i alderen 6-16 år rett og plikt til grunnskoleopplæring. Kommunene har ansvar for å gi et gratis, offentlig grunnskoletilbud.

Barna begynner på 1. trinn det året de fyller 6 år.

Grunnskolen er delt inn i:

- Barnetrinn: 1.-7. trinn
- Ungdomstrinn: 8.-10.trinn

Skoleåret begynner vanligvis i midten av august, og varer til ca. midten av juni.

Retten og plikten til grunnskole for asylsøkere og flyktninger

Barn og ungdom som oppholder seg i Norge har rett til grunnskole hvis de skal være i landet i mer enn tre måneder. Det har ingen betydning om oppholdet i Norge er lovlig eller ikke. De skal få opplæring så raskt det lar seg gjøre, og senest innen en måned.

Når barn og ungdom har oppholdt seg i Norge i tre måneder, har de plikt til grunnskoleopplæring. Retten kan oppfylles gjennom offentlig grunnskole eller annen tilsvarende opplæring.

Vurderinger og karakterer

På barnetrinnet får elevene vurderinger uten karakterer. På ungdomstrinnet får elevene vurderinger både med og uten karakterer. Vurderingene er en viktig del av læringsarbeidet.

Karakterene fra ungdomstrinnet brukes når elevene søker på videregående opplæring. Karakterskalaen går fra 1 til 6, der 6 er beste karakter.

Skolefritidsordning (SFO)

Skolefritidsordning (SFO) er et tilbud før og etter skoletid, og skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter. Ordningen skal ta utgangspunkt i barnas alder, funksjonsnivå og interesser. SFO skal gi barna omsorg og tilsyn.

De fleste kommuner har tilbud om SFO til alle barn på 1.-4.trinn og til barn med særskilte behov på 1.-7. trinn. Det er frivillig å delta.

SFO skal fremme inkludering og bidra til at alle barna har mulighet til å utvikle vennskap. Det er også en viktig arena for barnas språkutvikling.

Det er kommunen som er ansvarlig for et tilbud i SFO. Du kan ta kontakt med din kommune for nærmere informasjon om søknad og foreldrebetaling.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING FOR UNGDOM (16-24 ÅR)

Ungdom som har fullført grunnskole i Norge eller tilsvarende opplæring i et annet land, har rett til videregående opplæring. Dette gjelder også de som har fullført videregående opplæring i et annet land, men som ikke får godkjent opplæringen som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Norge.

For å ha rett til videregående opplæring, må ungdommene i utgangspunktet ha lovlig opphold i Norge.

Det er fylkeskommunene som har ansvar for å gi et gratis, offentlig tilbud om videregående opplæring.

De fleste begynner i videregående opplæring det året de fyller 16 år. Voksne søkere (over 24 år) kan ha rett til videregående opplæring spesielt organisert for voksne.

Søke om videregående opplæring

Ungdom søker selv til videregående opplæring og kan velge mellom flere studieforbereidende og yrkesfaglige utdanningsprogram. Søker skal prioritere tre ulike utdanningsprogram, og har rett til å komme inn på ett av dem.

Søknadsfristen for inntak til videregående opplæring er 1. februar eller 1. mars. Søknadsfristen 1. februar gjelder blant annet for elever som nylig er kommet til Norge, eller som har enkeltvedtak om særskilt språkopplæring i grunnskolen.

Du kan få mer informasjon om videregående opplæring, søking og inntak hos din fylkeskommune eller på vilbli.no, som har informasjon på flere språk.

Studieforberedende utdanningsprogram

Studieforberedende utdanningsprogram gir generell eller spesiell studiekompetanse, som gir grunnlag for å søke studier ved universiteter og høyskoler. Karakterene fra videregående opplæring brukes når elevene søker høyere utdanning.

Studieforberedende utdanningsprogram består normalt av tre år i skole.

Ungdom kan velge mellom følgende studieforberedende utdanningsprogrammer:

- Studiespesialisering
- Kunst, design og arkitektur
- Idrettsfag
- Musikk, dans og drama
- Medier og kommunikasjon

Yrkesfaglige utdanningsprogram

Yrkesfaglige utdanningsprogram gir yrkeskompetanse, med eller uten fag- eller svennebrev. Med yrkeskompetanse er man kvalifisert til å utøve et yrke.

Yrkesfaglige utdanningsprogram består normalt av tre år i skole eller to år i skole og to år i bedrift. Det er også mulig å ta påbygging til generell studiekompetanse, som gir grunnlag for å søke om opptak til studier ved høyskole eller universitet.

Ungdom kan velge mellom følgende yrkesfaglige utdanningsprogrammer:

- Bygg- og anleggsteknikk
- Elektro og datateknologi
- Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign
- Helse- og oppvekstfag
- Håndverk, design og produktutvikling
- Informasjonsteknologi og medieproduksjon
- Naturbruk
- Restaurant- og matfag
- Salg, service og reiseliv
- Teknologi- og industrifag

RETTIGHETER FOR ALLE ELEVER

Disse rettighetene gjelder både for elever i grunnskolen og i videregående opplæring:

Språkopplæring

En elev som ikke kan norsk, eller som har svake norskferdigheter, skal få tilbud om ekstra støtte i norsk frem til hun eller han kan norsk godt nok til å følge den vanlige opplæringen.

Eleven kan også ha rett til opplæring i eget morsmål, og rett til å få opplæring i fag både på norsk og på et språk hun eller han behersker.

Skolen skal kartlegge elevens ferdigheter i norsk for å finne ut hva slags språkopplæring eleven trenger.

Innføringstilbud

Elever som har vært kort tid i Norge, kan få hele eller deler av opplæringen i egne grupper, klasser eller skoler. Dette er et overgangstilbud for å lære norsk før eleven begynner i ordinær opplæring.

Spesialundervisning

Elever som ikke får et godt nok utbytte av ordinær opplæring, kan ha rett på spesialundervisning. Spesialundervisning kan for eksempel være at eleven jobber etter andre kompetansemål enn andre elever, at en lærer eller assistent følger opp eleven i klassen eller at eleven får særskilt tilpasset utstyr. Spesialundervisningen skal være særskilt tilpasset elevens behov.

Trygt og godt skolemiljø

Alle elever har rett til å ha et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Det er elevenes egen opplevelse av hvordan de har det på skolen, som er avgjørende. Alle elever skal oppleve at de hører til i et fellesskap. Skolen skal forebygge mobbing og andre krenkelser, og har plikt til å følge med og sette inn tiltak dersom en elev ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen.

Samarbeid mellom skole og hjem

Det er viktig med et godt samarbeid mellom skolen, eleven og foresatte. På den måten kan skolen best støtte eleven og bidra til god faglig og sosial utvikling. De foresatte kan alltid ta kontakt med skolen om det er noe de lurer på om opplæringen.

